

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра терапії імені професора П. І. Локеса

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Надія Дмитренко НАДІЯ ДМИТРЕНКО

« 01 » вересня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(обов'язкова навчальна дисципліна)

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ

освітньо-професійна програма Ветеринарна медицина

спеціальність 211 Ветеринарна медицина

галузь знань 21 Ветеринарія

освітній ступінь магістр

факультет ветеринарної медицини

Полтава
2023/2024 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни Лікарські рослини для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Ветеринарна медицина спеціальності 211 Ветеринарна медицина

Мова викладання – державна

Розробники: Наталія Канівець, доцент кафедри, канд. вет. наук;
Микола Корчан, професор кафедри, канд. вет. наук

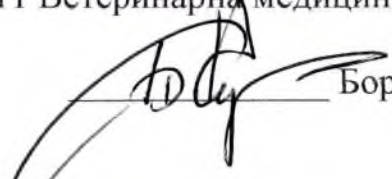
« 01 » вересня 2023 року Наталія КАНІВЕЦЬ

 Микола КОРЧАН

Схвалено на засіданні кафедри терапії імені професора П. І. Локеса
протокол від « 01 » вересня 2023 року

Погоджено гарантом освітньої програми 211 Ветеринарна медицина

« 01 » вересня 2023 року

 Борис КИРИЧКО

Схвалено головою ради з якості вищої освіти спеціальності «Ветеринарна медицина»

 Надія ДМИТРЕНКО

протокол « 01 » вересня 2023 року 51

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3,0
Місце в індивідуальному навчальному плані студента	обов'язкова
Рік навчання (курс)	1-й 211BM_мд_2023
Семестр	1-й
Лекції (годин)	18
Лабораторні (годин)	26
Самостійна робота (годин)	46
Форма семестрового контролю	залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни є блок природничих дисциплін.

3. Результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: навчити здобувачів вищої освіти диференціювати та застосовувати дикорослі та культурні рослини України, як джерела лікарських препаратів природного походження.

Компетентності:

загальні:

ЗК1 - здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

ЗК2 - здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел;

ЗК3 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК13 - здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

фахові:

ФК2 - здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час виконання професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН1 - знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини;

ПРН6 - розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

Методи навчання: словесні методи: 1) лекція, 2) розповідь-пояснення; 3) інструктаж;

наочні методи: 1) ілюстрування, 2) демонстрування, 3) спостереження;

практичні методи: 2) дослідні роботи; 3) лабораторні роботи, 5) робота з навчально-методичною літературою: конспектування, тезування, анотування.

комп'ютерні і мультимедійні методи: 1) використання мультимедійних презентацій; *2) дистанційне навчання

*/ за потребою (в разі дистанційного навчання)

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1 Загальний огляд рослинного світу. Рослини, які проявляють протизапальні властивості. Лікарські рослини, які містять слизи

Рослини, що мають в'язучу, протизапальну дію. Рослини, що містять слизи. Бадан, верба, вільха, герань. Дуб, звіробій, калина, ромашка, щавель, аніс звичайний, багно звичайне, кмин звичайний, подорожник, сосна лісова, чебрець. Способи приготування лікувальних форм та препаратів. Виготовлення настоїв, відварів.

Тема 2 Рослини, які мають відхаркувальні властивості. Рослини, що діють діуретично

Рослини, що діють відхаркує, сечогінно за уролітіазу: брусниця, бузина, лопух, хвощ, барбарис, береза, кукурудза звичайна. Виготовлення сиропів, кашок, болюсів.

Тема 3 Рослини, що впливають на апарат травлення. Рослини, що мають проносну дію. Рослини, що мають жовчогінну дію.

Рослини, що стимулюють травлення, жовчогінні, слизові та мають послаблюючу дію. Знайомство з супозиторіями. Аір, барвінок, кульбаба, осот, крушина, соняшник. Виготовлення лініменту.

Тема 4 Рослини, що є полівітамінними. Протипаразитарна дія рослин.

Рослини, що діють полівітамінно, антигельмінтно: морква посівна, шипшина, папороть чоловіча, гарбуз тощо. Порошки, дусты, присипки, збори рослин.

Тема 5 Рослини, що діють на центральну нервову систему.

Рослини, що використовуються зовні, та рослини, що використовують для профілактики та лікування кровотеч: гадючник, гірчиця, евкаліпт, обліпіха, чемериця, чистотіл, кропива дводомна, шипшина, щиріця. Виготовлення мазей, паст, знайомство з пластирими. Рослини, що діють на м'язи матки: пижмо звичайне, грицики, маткові ріжки. Знайомство з аерозолями, милами, спиртами. Новогаленові препарати.

Тема 6 Рослини, рекомендовані для зовнішнього застосування. Рослини, що скорочують м'язи матки і мають кровоспинні властивості. Рослини, що впливають на серцево-судинну систему.

Рослини, що діють на ЦНС містять протиспазматичні та регулюючу дію залоз внутрішньої секреції: аралія, елеутерокок, ефедр, женьшень, лимонник, беладонна. Виготовлення настоянок, екстрактів. Збори, брикети.

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	лаб.	с.р.
Тема 1. Загальний огляд рослинного світу. Рослини, які проявляють протизапальні властивості. Лікарські рослини, які містять слизи	16	4	4	8
Тема 2. Рослини, які мають відхаркувальні властивості. Рослини, що діють діуретично.	16	2	6	8
Тема 3. Рослини, що впливають на апарат травлення. Рослини, що мають проносну дію. Рослини, що мають жовчогінну дію	16	4	4	8
Тема 4. Рослини, що є полівітамінними. Протипаразитарна дія рослин	14	2	4	8
Тема 5. Рослини, що діють на центральну нервову систему	14	2	4	8
Тема 6. Рослини, рекомендовані для зовнішнього застосування. Рослини, що скорочують м'язи матки і мають кровоспинні властивості. Рослини, що впливають на серцево-судинну систему.	14	4	4	6
Усього годин	90	18	26	46

6. Теми лабораторних занять

Назва теми	Кількість годин
Тема 1. Загальний огляд рослинного світу. Рослини, які проявляють протизапальні властивості. Лікарські рослини, які містять слизи	
Л.р. 1. Збирання, сушіння і зберігання лікарських рослин. (Показ гербарію. Дозування лікарських речовин)	2
Л.р. 2. Рослини, що мають в'язучу та протизапальну дію. (Виготовлення порошків лікарських рослин)	2
Тема 2. Рослини, які мають відхаркувальні властивості. Рослини, що діють діуретично.	
Л.р. 3. Рослини, що діють відхаркуюче. (Виготовлення пілюль, болюсів)	2
Л.р. 4-5. Рослини, що діють сечогінно за уролітіазу. (Виготовлення настоїв)	4
Тема 3. Рослини, що впливають на апарат травлення. Рослини, що мають проносну дію. Рослини, що мають жовчогінну дію.	
Л.р. 6-7. Рослини, що впливають на органи травлення. (Виготовлення відварів, емульсій, настоянок)	4
Тема 4. Рослини, що є полівітамінними. Протипаразитарна дія рослин	
Л.р. 8-9. Рослини, що є полівітамінними. (Виготовлення кашок, розчинів)	4
Тема 5. Рослини, що діють на центральну нервову систему	
Л.р. 10-11. Рослини, що діють на центральну нервову систему. (Виготовлення зборів)	4
Тема 6. Рослини, рекомендовані для зовнішнього застосування. Рослини, що скорочують м'язи матки і мають кровоспинні властивості. Рослини, що впливають на серцево-судинну систему.	
Л.р. 12-13. Рослини, рекомендовані для зовнішнього застосування. Рослини, що скорочують м'язи матки і мають кровоспинні властивості. (Виготовлення мазей, паст, лініментів)	4
Разом	26

7. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Рослини, що мають в'язучу та протизапальну дію	8
2	Рослини, що діють відхаркуюче, сечогінно та проти уролітіазу	8
3	Рослини, що покращують травлення, містять слизи, створюють проносну та жовчогінну дію	8
4	Рослини полівітамінні та антигельмінтні	8
5	Рослини, що впливають на центральну нервову систему і залози внутрішньої секреції	8
6	Рослини, що діють зовнішньо, на м'язи матки і кровоспинно	6
Разом		46

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з навчальної дисципліни Лікарські рослини не передбачені навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни.

9. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Назви тем	Форми контролю програмних результатів навчання
ПРН ₁ Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини	Тема 1–6	<i>Поточний:</i> опитування, виконання завдань лабораторної роботи, виконання самостійної роботи (опитування), контрольне опитування (колоквіум) <i>Семестровий:</i> залік <i>*Розв'язування тестів</i>
ПРН ₆ Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини	Тема 1–6	<i>Поточний:</i> опитування, виконання завдань лабораторної роботи, виконання самостійної роботи (опитування), контрольне опитування (колоквіум) <i>Семестровий:</i> залік <i>*Розв'язування тестів</i>

* за потребою (в разі дистанційного навчання)

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- опитування;
- виконання завдань лабораторної роботи;
- виконання завдань самостійної роботи (опитування);
- колоквіум (контрольне опитування).

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є: залік.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання завдань лабораторної роботи	Виконання самостійної роботи (опитування)	колоквіум (контрольне опитування)	
Тема 1. Загальний огляд рослинного світу. Рослини, які проявляють протизапальні властивості. Лікарські рослини, які містять слизи	1	5	5	10	11
Тема 2. Рослини, які мають відхаркувальні властивості. Рослини, що діють діуретично.	1	5	5		26
Тема 3. Рослини, що впливають на апарат травлення. Рослини, що мають проносну дію. Рослини, що мають жовчогінну дію.	2	5	5		17
Тема 4. Рослини, що є полівітамінними. Протипаразитарна дія рослин	2	5	5		12
Тема 5. Рослини, що діють на центральну нервову систему	2	5	5		12
Тема 6. Рослини, рекомендовані для зовнішнього застосування. Рослини, що скорочують м'язи матки і мають кровоспинні властивості. Рослини, що впливають на серцево-судинну систему.	2	5	5		22
Разом	10	40	30	20	100

При оцінюванні знань здобувачів вищої освіти по дисципліні застосовують поточний контроль.

▪ **опитування (0-1 для Тем 1–2); (0-2 для Тем 3-6)**

Бали	Здатність здобувача
0	показав мінімальний результат навичок зберігання сировини
1	опанував та показав повний результат навичок виготовлення, зберігання та переробки сировини, за Темами 1-2
1	частково опанував та показав результат навичок виготовлення, зберігання та переробки сировини, за Темами 3-6
2	опанував та показав повний результат навичок виготовлення, зберігання та переробки сировини, за Темами 3-6

▪ **виконання завдань лабораторної роботи (0-5);**

Бали	Здатність здобувача
0	ЗВО не виконав завдань лабораторної роботи.
1	ЗВО опанував із завдання лабораторної роботи лише частину спеціальної термінології
2	ЗВО показав мінімальне виконання завдань зі зберігання сировини
3	ЗВО оволодів знаннями та практичними уміннями виготовлення, зберігання сировини та застосування спеціальної термінології
4	ЗВО оволодів знаннями та практичними уміннями виготовлення, зберігання сировини та застосування спеціальної термінології. Узагальнив знання
5	ЗВО оволодів знаннями переробки лікарської сировини, зберігання та її застосування, вільно використовує спеціальну термінологію

▪ **виконання самостійної роботи (опитування) (0-5);**

Бали	Здатність здобувача
0	ЗВО не опанував тему самостійної роботи
1	ЗВО опанував тему самостійної роботи та застосував мінімум ветеринарної термінології
2	ЗВО опанував тему самостійної роботи й частково виконав завдання роботи
3	ЗВО теоретично засвоїв тему самостійної роботи, однак викладення матеріалу невпевнене зі значними помилками
4	опанував тему самостійної роботи однак допустив мінімальні неточності при викладенні матеріалу, включаючи ветеринарну термінологію
5	опанував тему самостійної роботи й ґрунтовно показав результати навчання, включаючи ветеринарну термінологію

▪ **контрольне опитування студентів (колоквіум) (0-10);**

Бали	Здатність здобувача
0	ЗВО не показав програмних результатів навчання (не опанував термінологію, зберігання та виготовлення лікарських форм)
1-2	ЗВО показав мінімальне володіння теоретичним матеріалом дещо вищим за початковий відповідно до програмних результатів навчання
3-4	ЗВО опанував значну частину спеціальної термінології та може її застосовувати
5-6	ЗВО опанував та засвоїв значну частину матеріалу, розуміє принципи зберігання та виготовлення лікарських форм
7-8	ЗВО опанував та узагальнив отримані знання відповідно до програмних результатів навчання
9-10	ЗВО узагальнив отримані знання та ґрунтовно засвоїв матеріал за програмними результатами навчання (ветеринарна термінологія, виготовлення, зберігання та використання сировини)

10. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потреби)

Засоби навчання: гербарій, лікарські рослини, лінійка, зошит, різноваги, флакони, фільтрувальний папір, лійка скляна, лійка пластмасова, вода дистильована, спирт етиловий, лікарські засоби, шпатель, хімічні реактиви, шафа сушильна, ступка фарфорова, пестик фарфоровий, ваги лабораторні, колба плоскодонна. колба мірна 250 мл.

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія терапії.

11. Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковим. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані в означений термін. За отримання на занятті 0 балів та пропущені заняття здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати тему.

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись вимог чинних нормативних документів стосовно академічної доброчесності, дотримуватися академічної чесності і етичної поведінки в освітньо-науковому середовищі. Вона передбачає: впровадження принципів чесності, прозорості і незалежності; діяти у навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики; вміти давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Академічна мобільність. Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Неформальна / інформальна освіта. На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, конференціях, семінарах, круглих столах. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

12. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Локес П.І., Панасенко І. Г. Лікарські рослини, Полтава. 2010. 264 с.
2. Лікарські рослини. Технологія вирощування та використання. / Якубенко Б. Є., Біленко В. Г., Лікар Я.О., Лушпа В. І. Київ : Ліра-К, 2020. 597 с.

Допоміжні

1. Алексєєв І., Діброва А. Повний атлас лікарських рослин. Київ: Глорія, 2019. 256 с.
2. Климчук О. В., Поліщук І. С., Мазур В. А. Лікарські рослини. Технологія вирощування. Вінниця: ВНАУ, 2012. 188 с.
3. Бобкова І. А., Варлахова Л. В. Фармакогнозія : підручник. Вид. 3-є, переробл. і допов. Київ : Медицина, 2018. 503 с.

4. Методичні розробки для проведення лабораторних занять здобувачам вищої освіти спеціальності 211 Ветеринарна медицина з навчальної дисципліни «Лікарські рослини» / Канівець Н. С., Бурда Т. Л. Полтава, 2021. 14 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. URL: <https://mon.gov.ua/ua>

2. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>

3. Офіційний сайт Національний ботанічний сад ім. М. М. Гришка НАН України <http://www.nbg.kiev.ua/>